

TÜRÜK

2020, Yıl/Year: 8, Sayı/Issue: 23, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / Date of Received: 05.11.2020

Kabul Tarihi / Date of Accepted: 15.12.2020

Sayfa / Page:51-87

Research Article / Araştırma Makalesi

Yazar / Writer:

Prof. Dr. Ercan Alkaya

Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Çağdaş Türk
Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü

ealkaya16@gmail.com

Sibel Çelik

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir

sibelyigitcelik@gmail.com

TÜRKİYE TÜRKÇESİ KIRIM TATAR TÜRKÇESİ VE ÖZBEK TÜRKÇESİ ARASINDAKİ YALANCI EŞ DEĞERLER

Öz

Lehçeler arası aktarmalar ve yabancılara dil öğretiminin en güncel sorunlarından biri olan yalancı eş değerli sözcükler, en az iki dilin/lehçenin söz varlıklarında yer alan ses dizilişleri denk veya denk olmanın eşliğinde olan sözcüklerin kavram alanlarının tamamının ya da bir kısmının farklılık göstermesi durumudur.

Yalancı eş değerlik çalışmaları en az iki dil/lehçe arasında yer alan semantik farklılıkları ortaya koyarak diller/lehçeler arası aktarmalarda ve dil öğrenim/öğretiminde yaşanan sorunları en aza indirmeyi amaçlamaktadır. Yalancı eş değerli sözcüklerin tespiti ayrıca dillerin/lehçelerin söz varlıklarının eş zamanlı olarak karşılaştırılmasına olanak sağlamaktadır. Böylece dillerin/lehçelerin söz varlıklarının ses, yapı, şekil ve anlam açısından ne gibi değişimlere uğradığı tespit edilebilmektedir.

Bu çalışmada Kuzeybatı (Kıpçak) Türk lehçelerinden Kırım Tatar Türkçesi, Güneydoğu (Karluk) Türk lehçelerinden Özbek Türkçesi ve Güneybatı (Oğuz) Türk lehçelerinden Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerli sözcüklerin büyük bir kısmı karşılaştırmalı olarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Tespit

edilen sözcükler yalancı eş değerlik türlerine göre değerlendirilerek tasnif edilmiştir. Bu çalışmayla lehçeler arası aktarmalarda ve dil öğreniminde/öğretiminde yaşanan sorunların azaltılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yalancı eş değerlik, Kırım Tatar Türkçesi, Özbek Türkçesi, Semantik, Eş sesli.

FALSE FRIENDS BETWEEN TURKEY TURKISH, CRIMEAN TATAR TURKISH AND UZBEK TURKISH

Abstract

The false equivalence which is one of the most recent problems of language teaching to foreigners and translating between dialects is the fact that all or part of the concept areas of words that are on the verge of being equal or equal to the sound sequences in the vocabulary of at least two languages /dialects vary.

False equivalence studies aim at minimizing the problems experienced in language/dialect transfer and language learning/teaching by introducing semantic differences between at least two languages/dialects.

Detection of false equivalent words also allows simultaneous comparison of the vocabulary of languages/dialects. Thus, it can be determined what kind of changes in terms of sound, structure, shape and meaning of languages/dialects.

In this study, a large part of false equivalent words between Crimean Tatar Turkish of the Northwest (Kipchak) Turkish dialects, Uzbek Turkish of Southeast (Karluk) Turkish dialect and Turkey Turkish of Southwestern (Oguz) Turkish dialects has tried to determine a comparative basis. The words were classified and evaluated in various ways. The aim of this study is to reduce the problems in language learning and teaching.

Key words: False equivalence, Crimean Tatar Turkish, Uzbek Turkish, Semasiology, Homonymic.

1. Giriş

Dünya üzerinde etkin olarak kullanılan bütün diller/lehçeler insanoğlunun birbirini anlama çabasının sonucu etkileşim hâindedir. Ötekini anlamak çabası olarak görülen bu etkileşim, şüphesiz aynı köklerden doğmuş olan bir dilin lehçeleri arasında daha belirgin durumdadır. Bu sebeple lehçeler arası iletişimin ve etkileşimin daha güçlü olması kaçınılmazdır. Siyasi ya da dilin değişime ve gelişme açık canlı bir varlık olması gibi nedenlerden dolayı dillerin/lehçelerin dilin temel birimlerinden olan ses, şekil, yapı ve sözcüklüğü açısından farklılık gösterdiği bilinmektedir. Bu doğrultuda bilimsel araştırmalar, bu farklılıkları ortaya koyarak daha sağlıklı bir iletişim kurulabilmesi için çözüm üretmektedir. Araştırmalar sonucunda görülmektedir ki diller/lehçeler arasındaki iletişimi ve etkileşimi zorlaştıran sorunlardan biri de araştırmamızın konusu olan lehçeler arasındaki yalancı eş değerliktir.

Günümüzde yirmi dolayında Türk yazı dili bulunmaktadır. Aynı kaynaktan gelen bu lehçeler çeşitli dil içi ve dil dışı sebeplerin yanı sıra, bilhassa Sovyet- Rus politikaları sonucunda değişmelere uğrayıp yazı dili durumuna gelmiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrasında lehçeler arası iletişim farklı lehçelerde basılan eserlerle, gazetelerle sağlanmaya çalışılmış ve gündün güne bu bağlantı güçlenmiştir. Yıllardır Türklük bilimine hizmet veren Türkologlar, yazarlar ve fikir insanlarımız sayesinde acılara, sürgünlere, kıyımlara ve bölücü hareketlere rağmen Türk dünyası bir bütün içinde kalmaya çalışarak iletişimini kuvvetlendirmiştir. Teknolojinin gelişimiyle uzaklar yakın hâle gelmiş, araştırmacılar saha araştırmaları yaparak, lehçe öğrenerek Türkolojiye eşsiz çalışmalarla katkıda bulunmuşlardır. Son yıllarda Türkologlar, lehçeler arası aktarmalarda ve dil öğreniminde yalancı eş değerli sözcüklerin yarattığı sorunlardan bahsetmektedir. Bu durumun sonucunda da bu sorunların çözümü için birçok araştırma yapılmaktadır. Bu çalışma da bahsi geçen sorunlara bir çözüm önerisi getirebilmek amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırmada Kuzeybatı (Kıpçak) Türk lehçelerinden Kırım Tatar Türkçesi, Güneydoğu (Karluk) Türk lehçelerinden Özbek Türkçesi ve Güneybatı (Oğuz) Türk lehçelerinden Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerli sözcüklerin büyük bir kısmı karşılaştırmalı olarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Eş zamanlı olarak yapılan bu araştırma aynı zamanda üç lehçenin söz varlığının yalancı eş değerli sözcükler üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmesi anlamına da gelmektedir. Türk dilinin tarihî gelişmesi içerisinde üç temel lehçe grubundaki üç lehçede meydana gelen değişim ve gelişmeleri izlemek açısından da bu çalışma önem arz etmektedir.

Çalışmada üç lehçenin karşılıklı olarak incelenmesi sonucu tespit edilen sözcüklerin tamamına yer verilmemiştir. Belirgin anlam farklılıklarına sahip olan yalancı eş değerler çalışmaya dâhil edilirken, küçük anlam farklılıkları taşıyan sözcükler çalışmanın dışında bırakılmıştır. Bir makalenin sınırlarını aşacağı için çalışmada tespit edilen sözcüklerin içeriklerinin tamamına bu makalede yer verilmemiştir ancak tespit edilen tüm sözcükler tablolar hâlinde araştırmacıların dikkatine sunulmuştur.

2. Kaynaklar

Yalancı eş değerli sözcüklerin tespit edilmesinde yararlanılan kaynaklar, o dilin/lehçenin söz varlığının bulabileceği sözlüklerdir. Burada belirtilmesi gereken husus, yalancı eş değerli sözcüklerin tespitinde sözlüklerin yeterli olamayacağıdır. Madde başları taranarak ortaya çıkan bir çalışma yetersizlik gösterecektir. Bir sözcüğün, yalancı eş değerlik açısından değerlendirilirken metin içerisinde ne gibi anlamlar taşıdığına dikkat edilmelidir. Bu nedenle bu çalışma sürdürülürken hem sözlüklerden hem de o dilde yazılmış eserlerden faydalanılmıştır.

Türkiye Türkçesi ile ilgili madde başı taramalarının malzemesi *Türkçe Sözlük*'tür (TS).

Kırım Tatar Türkçesi'ndeki madde başı taramalarının malzemeleri ise Seyran Useinov'un üç sözlüğüdür. Birincisi üç dilli olarak hazırlanmış olan *Qırımtatarca- Rusça- Ukraince Luğat* (KTRUS); ikincisi *Rusko- Krimskotatarskiy, Krimskotatarsko- Russkiy Slovar* (RKKRS); üçüncüsü ise *Qırımtatarca- Rusça Luğat* (KTRL)'tir. Üç sözlükten de faydalandığı gibi ayrıntılı ve örnekli madde açıklamaları nedeniyle ağırlıklı olarak *Qırımtatarca- Rusça- Ukraince Luğat*'tan yararlanılmıştır.

Özbek Türkçesi söz varlığı içinde yer alan yalancı eş değerli sözcüklerin tespiti için de E. M. Marufov'un *O'zbek Tilining İzohli Lug'ati* ve E. Üşenmez, S. Boltabayev, G. Tuğlacı tarafından hazırlanan *Özbekçe-Türkçe Sözlük*'ten yararlanılmıştır.

3. Konuyla ilgili yapılmış çalışmalar ve yöntem

Kırım Tatar Türkçesi ile ilgili yapılan iki çalışma tespit edilmiştir. Bunlardan ilki Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasında yer alan yalancı eş değerleri tespit eden Nadzhiie Rustemova'nın yüksek lisans tezidir (Rustemova 2014). Rustemova, bu çalışmasında kaynak lehçe olarak Kırım Tatar Türkçesini, hedef lehçe olarak da Türkiye Türkçesini konu almıştır. Madde başı sözcükler Kırım Tatar Türkçesiyle verilmiş ve Türkiye Türkçesindeki karşılıkları gösterilmiştir. Tespit edilen sözcükler, tam ve kısmi yalancı eş değerli olarak gruplandırılmıştır. Tespit edilenler kaynaklarına göre Arapça, Farsça, Arapça-Farsça, Rusça alıntı sözcükler olarak ayrı gruplar hâlinde listelenmiştir. Çalışma oldukça hacimli olmakla birlikte içerisinde kendi araştırmamızda yalancı eş değerli olarak değerlendirme dışında tuttuğumuz birçok sözcük bulunmaktadır. Çok küçük anlam farklılıklarına sahip olan ya da anlam açısından bir farklılık taşımayan birçok sözcüğün yalancı eş değerli olarak çalışmaya dâhil edilmiş olduğu görülmektedir. Bunu bir örnekle açıklamak daha faydalı olacaktır:

“**haberdar (KTT):** (I) Malûmatlı. (II) Bilgili.

haberdar (TT): Haberli, bilgili.”

Verilen örnekte görüldüğü gibi *haberdar* sözünün kavram alanı iki lehçede de aynı olmasına rağmen bu söz, Rustemova tarafından kısmi yalancı eş değerli olarak değerlendirilmiştir. Bunun gibi birçok yalancı eş değerlik özelliği taşımayan sözcük çalışma içerisinde yer almaktadır. Bunun dışında bir yanlışlık daha dikkat çekmektedir. Madde başında bulunan sözcüğün Türkiye Türkçesindeki karşılığı sözcüğün cinsine bakılmaksızın denk olarak gösterilmiş ve değerlendirilmiştir. Bu duruma birçok örnek verilebilir:

“**ır- (KTT):** Vurmak.

ır- (TT): Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, nehir.”

Verilen örnekte görüldüğü gibi, Kırım Tatar Türkçesinde fiil olan *ır-* sözü, Türkiye Türkçesinde isim olan ırmak sözü ile denk gösterilerek tam yalancı eş değerli olarak kabul edilmiştir. Özellikle fiiller ve isimlerin bu çalışmada birçok kez yazılış biçiminden denk olduğu düşünülerek yanlış bir denkleştirmeye konu oldukları görülmektedir. Bunlara rağmen Rustemova'nın çalışması bu alanda aktarma yapan araştırmacılara faydalıdır.

Kırım Tatar Türkçesi ile ilgili yapılmış ikinci çalışma ise Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasında yer alan yalancı eş değerli sözcükleri tespit eden Vedat Kartalcık'ın araştırmasıdır (Kartalcık 2015). Kartalcık'ın bu çalışması makale biçimindedir ve çalışmada yer verdiği madde başları günlük hayatta sıklıkla kullanılan sözcüklerden oluşmaktadır.

Özbek Türkçesi ile ilgili yapılmış iki çalışma tespit edilmiştir. Birincisi Özbek Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasında yer alan yalancı eş değerli sözcükleri tespit eden Eda Gül'ün yüksek

lisans tezidir (Gül 2011). Gül, hedef lehçe olarak Türkiye Türkçesini, kaynak lehçe olarak da Özbek Türkçesini tercih etmiştir. Tespit ettiği yalancı eş değerli sözcükleri isim ve fiil başlıkları altında gruplandırmıştır.

Özbek Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasında yer alan yalancı eş değerli sözcüklerle ilgili tespit edilen ikinci çalışma Aziz Merhan'a aittir (Merhan 2012). Merhan, bu çalışmada iki lehçe arasında eş sesli olarak kabul ettiği sözcükleri *Türkçede anlamı tamamen farklı olanlar ve Türkçede halk ağzında yaşamakta olanlar* şeklinde gruplandırmıştır.

Çalışmamızda ikiden fazla lehçe bulunması nedeniyle kaynak lehçe olarak Türkiye Türkçesi (TT) seçilmiştir. Türkiye Türkçesiyle madde başı verildikten sonra Kırım Tatar Türkçesinde ve Özbek Türkçesinde denkliği varsa yazılmıştır. Hedef lehçelerde sözcüğün denkliği yoksa iki çizgi (-) ile gösterilmiştir. Bir sözcüğün hem Kırım Tatar Türkçesi (KTT) hem de Özbek Türkçesinde (ÖT) karşılığı bulunmayabilir. Bu tür durumlarda kaynak lehçedeki sözcük, bir hedef lehçe ile mukayese edilmiştir. Kimi durumlarda da kaynak lehçedeki madde başının bir lehçe ile yalancı eş değerlik oluşturduğu görülürken, diğer lehçe ile eş değerlik oluşturduğu görülmektedir. Farklı bir ifade ile kaynak lehçedeki sözcüğün kavram alanı lehçelerden biri ile birebir aynı iken, diğer lehçe ile kısmen/tamamen farklı olabilmektedir. Bu nedenle hedef ve kaynak lehçelerdeki tüm anlamlar verilerek, araştırmacılara dilediklerinde eş değerli ve yalancı eş değerli sözcüklerin kavram alanlarını görebilmeleri için kolaylık sağlanmıştır.

Belirtmemiz gereken bir başka konu ise kaynak lehçedeki bir sözcüğün hedef lehçelerden biri ile tam yalancı eş değerlik ilişkisi kurarken, diğer lehçe ile kısmi yalancı eş değerlik ilişkisi kurabileceğidir. Bu tür durumlar nedeniyle madde başı sözcüklerin kavram alanları ortaya konduktan sonra lehçelerin birbiriyle olan yalancı eş değerlik ve eş değerlik durumları belirtilmiştir. Tespit edilen sözcükler inceleme bölümünün sonunda gruplandırılarak listelenmiştir.

Sözcükler açıklanırken Türkiye Türkçesindeki sözcükler ve anlamları Türkçe Sözlük'ten doğrudan aktarılmıştır. Kırım Tatar Türkçesindeki maddeler ve anlamları Rusçadan Türkiye Türkçesine aktararak verilmiştir. Özbek Türkçesindeki maddeler ve kavram alanları da Türkiye Türkçesine aktararak okuyucuya sunulmuştur. Sözcüklerin birden fazla anlamının olduğu durumlarda Romen rakamları kullanılarak bir düzen oluşturulmuştur. Kavram alanı verilen madde başlarının sonunda, o sözcüğün hangi kaynaktan tespit edildiğini göstermesi için hem kaynak adının kısaltması, hem de sayfa numarası verilmiştir.

4. Yalancı eş değerlik

19. yüzyılın sonlarından itibaren araştırmalara konu olan ve İngilizcede "*false friend*" olarak adlandırılan yalancı eş değerler, Türkiye Türkçesi ve Türk lehçeleri üzerinde yapılan araştırmalarda farklı adlandırmalar ile karşımıza çıkmaktadır: *yalancı eş değer* (Karadoğan 2004; Ersoy 2007; Ertuğ 2007; Özeren 2014); *okşar kelimeler* (Sultanzade 2010); *sahte karşılıklar, sözde denkteşler* (Resulov 1994); *iletişimi zorlaştıran kelimeler* (Özkan 1996); *sesteş kelimeler* (İlker 1999); *eş adlı* (Sultanzade 2010); *tuzak kelimeler* (Mussa 1999). Bu kavram birçok araştırmacı tarafından farklı adlandırılrsa da yaygın terim yalancı eş değer terimi olmuştur. Bu sebeple çalışmada da yaygın olarak tercih edilen yalancı eş değer terimi kullanılmıştır.

Yalancı eş değerliler en az iki dilin/lehçenin söz varlığında bulunan şekil olarak aynı ya da aynı kökten gelip ses değişimleri nedeniyle benzerlik gösteren sözcüklerin, kavram alanlarının kısmen ya da tamamen farklılık gösterme durumudur. Bu sözcükler lehçeler/diller arası aktarmalarda ve dil öğreniminde/öğretiminde zorluklar yaratmakta ve iletişimi zorlaştırmaktadır.

Yalancı eş değerlik ile ilgili önemli çalışmalar yapan Asker Resulov'a göre bu tuzak sözcüklerin ortaya çıkış nedenleri şunlardır:

1. "Türk Dilinin uzun tarihsel gelişim dönemleri içinde çeşitli kollara, gruplara, alt birimlere ayrılması.

2. Her iki dile yabancı dillerden giren aynı kelimenin bu dillerde değişik kavramlara karşılık olması ve yazı dilinde bu şekilde kabul edilmesi.

3. Ana dilden gelen bazı kelimelerin bu dillerden birinde yazı diline alınmaması ve konuşma dilinde kalarak zamanla ilk anlamından ve öteki dildeki anlamından farklı bir anlam ve üslûpta kullanılması." (Resulov 1995: 917-918).

Akraba Türk lehçelerinde yer alan ortak söz varlığının tarihsel süreçte benzer değişim ve gelişme göstermediğini belirten Mahmudov, yalancı eş değerli sözcüklerin ortaya çıkışlarını şöyle ifade etmiştir:

1. "Birden fazla anlamlı ortak bir kelimenin zaman içerisinde lehçelerden birinde anlamlarından birini kaybetmesi mümkündür.

2. Muayyen bir zaman içerisinde ortak kelimeye lehçelerden birinde yeni bir anlam yüklenmesi ve sonuçta da anlamı farklı bir ortak kelimenin meydana gelmesi mümkündür.

3. Eski zamanlarda muayyen bir anlamda kullanılan kelimelerin iki dilde yavaş yavaş birbirinden tamamen bağımsız bir şekilde semantik gelişmesi neticesinde şeklen ortak ama anlam bakımından birbirine zıt kelimelerin ortaya çıkması mümkündür.

4. Arapça ve Farsçadan alınan kelimeler farklı lehçelerde farklı anlamlarda kullanılabilir.

Arapça ve Farsçadan alınan kelimelerin mevcut anlamları üzerine yeni anlamlar eklenmiş olabilir." (Mahmudov 1994: 16- 18).

5. Yalancı eş değerlik türleri

Yalancı eş değerlik türlerinde yapılan tasnifler bazı yönleriyle birbirinden ayrılmaktadır. Yalancı eş değerlilik tasnifini kelime düzeyinde yapan H. Yıldız, sözcüklerinin kökenlerinin bu sınıflandırmada önemli olduğunu vurgulamış ve yalancı eş değerlileri "kökenleri aynı olan sözcükler" ve "kökenleri farklı olan sözcükler" olmak üzere iki başlık altında incelemiştir (Yıldız 2009: 613).

Nerlich ve P. J. Dominguez yalancı eş değerli sözcükleri "tesadüfi yalancı eş değerliler" ve "semantik yalancı eş değerliler" olmak üzere iki gruba ayırmışlardır. Tesadüfi yalancı eş değerli sözcüklerin örtüşmelerinde herhangi bir semantik ya da etimolojik ortaklık söz konusu değildir. Semantik yalancı eş değerli sözcükler etimolojik ortak bir kökene sahiptir ancak anlamları tamamen ya da kısmen farklıdır. Dominguez ve Nerlich yalancı eş değerli sözcükleri iki başlıkta incelemişlerdir:

1. Tam yalancı eş değerler
2. Kısmi yalancı eş değerler

Tam yalancı eş değerli sözcükler, anlamları büyük oranda farklı olan ancak yazılış bakımından eş değer olan sözcüklerdir. Kısmi yalancı eş değerli sözcükler ise semantik bakımdan kısmen örtüşen sözcüklerdir (Dominguez ve Nerlich 2002: 1835-1836). Tam yalancı eş değerli sözcükler için “kavram alanları hiç örtüşmeyen ‘gerçek’ yalancı eş değerli sözcükler (Uğurlu 2000: 64); tam yalancı eş değerli sözcükler (Uğurlu 2004: 27); salt yalancı eş değerlilik (Resulov 1995: 921); tam yalancı eş değerli sözcükler” (Karadoğan 2004: 111) adlandırmaları yapılmıştır. A. Karadoğan tam yalancı eş değerli yapıların ses denklikleri aynı kaynaktan gelen ancak kullanım alanları örtüşmeyen sözcükler olduğunu ifade etmiştir (2004: 1599-1600). M. Uğurlu ise kaynak lehçedeki sözcüğün kavram alanının hedef lehçedeki sözcük ile tam ya da kabul edilebilir biçimde eşleşmediği durumları “bire hiç” eş değerlilik olarak açıklamıştır (2002: 392).

Kısmi yalancı eş değerli sözcükler için “kısmi yalancı eş değerlilik” (Karadoğan 2004: 1502); “bire çok eş değerlilik” (Uğurlu 2004: 33); “göreceli yalancı eş değerlilik” (Resulov 1995: 917) tanımları yapılmıştır. Uğurlu “bire çok eş değerlilik” için kaynak lehçedeki bir sözcüğün ses ve yapı bakımından aynı olan veya lehçeler arasında düzenli ses denklikleriyle aynı kaynaktan geldiği bilinen şeklinin hedef lehçede bulunması ancak kavram alanlarının az bir ölçüde örtüşmesi olarak tanımlamıştır (2004: 33). A. Karadoğan, kısmi yalancı eş değerliliği, kaynak lehçedeki bir sözcüğün ses, yapı gibi özellikler bakımından aynı olan veya lehçeler arası düzenli ses denklikleri nedeniyle aynı kaynaktan geldiği bilinen biçiminin hedef lehçede bulunması, ancak bu yapıların kavram alanlarının kısmi olarak örtüşmesi olarak tanımlamıştır (2004: 104).

6. İnceleme

Türkiye Türkçesi Kırım Tatar Türkçesi ve Özbek Türkçesi arasındaki yalancı eş değerler

Bu çalışmada Kuzeybatı (Kıpçak) Türk lehçelerinden Kırım Tatar Türkçesi, Güneydoğu (Karluk) Türk lehçelerinden Özbek Türkçesi ve Güneybatı (Oğuz) Türk lehçelerinden Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerli 858 sözcükten 73’ü yalancı eş değerlik türlerine göre karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. 858 kelimenin tamamı ise tablo halinde çalışmanın sonuna eklenmiştir.

ağrı- (TT), *ağır-* (KTT), *og ‘ri-* (ÖT)

TT: Vücudun bir yeri ağırlı durumda olmak (TS: 51).

KTT: (I) Hasta olmak. (II) Yavaş, bedavacı (KTRUS: 10).

ÖT: (I) Hastalanmak; bir hastalığa yakalanmak; derde düşmek. (II) Hastalanıp, yaralanıp, hasar almak veya yorgun, ağırlı olmak (UTİL. C. I:564).

akla- (TT), *aqla-* (KTT), *oqla-* (ÖT)

TT: Suçsuz veya borçsuz olduğu yargısına vararak birini temize çıkarmak, tebriye etmek, ibra etmek (TS: 69).

KTT: (I) Badana etme işi. (II) Birini mazeretli göstermeye çalışmak (KTRUS: 39).

ÖT: (I) Beyazlatmak. (II) Aklamak, beraat ettirmek, temize çıkarmak (ÖTS: 341).

aklan- (TT), *aqlan-* (KTT), *oqlan-* (ÖT)

TT: (I) Ak olmak, temizlenmek. (II) Hakkında dava açılan sanık, yargılama sonunda suçsuz bulunmak, temize çıkmak, beraat etmek. (III) Kooperatif, şirket, dernek vb. kuruluşların faaliyetleri ve harcamaları genel kurulca uygun bulunmak (TS: 70).

KTT: (I) Haklılığını ispatlamak. (II) Haklı çıkarılmak (KTRUS: 39).

ÖT: (I) Beyazlaşmak. (II) Aklanmak, beraat etmek, temize çıkmak (ÖTS: 341).

aks (TT), *aks* (KTT), *aks* (ÖT)

TT: Dingil (TS:73).

KTT: Yansıma (KTRUS: 36).

ÖT: (I) Bir şeyin, pürüzsüz ve düz yüzeyde görülen şekli. (II) Aksi, zıt. (III) İnatçı kişi. (IV) Tesir. (V) Cin, ruhlar (ÖTS: 25).

aldır- (TT), *aldır-* (KTT), *oldir-* (ÖT)

TT: (I) Alma işini yaptırmak. (II) Getirtmek. (III) Vücuttan herhangi bir parçayı veya organı sağlık sebebiyle çıkarttırmak. (IV) Başkasına kaptırmak. (V) Sıgdırmak. (VI) Önem vermek, değer vermek (TS: 88).

KTT: (I) Aldırtmak, satın aldırtmak, getirtmek. (II) İdrak etmek, kavramak. (III) Paylamak (KTRUS: 47).

ÖT: Kaybetmek, yitirmek (ÖTS: 335).

alıştır- (TT), *alıştır-* (KTT), *alıştır-* (ÖT)

TT: (I) Alışmasına yol açmak. (II) Uyar duruma getirmek (TS: 96).

KTT: (I) Alışmasına sebep olmak. (II) Terbiye vermek. (III) Dadandırma işi (KTRUS: 56).

ÖT: Değiş tokuş yapmak, takas etmek (ÖTS: 29).

altıncı (TT), *altıncı* (KTT), *oltinchi* (ÖT)

TT: (I) Altı sayısının sıra sıfatı, sırada beşinciden sonra gelen. (II) Altın alıp satan kimse (TS: 107).

KTT: Beş sayısından sonraki sıra sayısı. (KTRUS: 54).

ÖT: (I) Düzen için altı rakamı ile işaretlenmiş, belirlenmiş olan. (II) Beşinciden büyük ve yedinciden küçük numara (UTİL. C. I:535).

ameliyat (TT), *ameliyat* (KTT), *amaliyot* (ÖT)

TT: (I) Hasta üzerinde tedavi amacıyla uygulanan kesme ve dikme işlemi, cerrahi müdahale, operasyon. (II) İşler, faaliyetler (TS: 113).

KTT: Pratik (KTRS: 46).

ÖT: (I) Gündelik işler, faaliyetler, etkinlikler. (II) Meşguliyet, uğraş. (III) Staj, mesleki tecrübe (ÖTS: 32).

arıza (TT), *arıza* (KTT), *arıza* (ÖT)

TT: (I) Aksama, aksaklık, bozulma. (II) Engebe. (III) Bir notanın sesini yarım ton yükseltmek, alçaltmak veya eski durumuna getirmek için notanın soluna konulan diyez, bemol ve bekar işaretlerinin ortak adı (TS: 150).

KTT: Dilekçe (KTRS: 48).

ÖT: (I) Resmi yazı. (II) Şikâyet. (III) Dilekçe (UTİL. C. I: 53).

aş (TT), *aş* (KTT), *osh* (ÖT)

TT: Yemek (TS: 171).

KTT: (I) Yemek. (II) Çenek. (III) Çekirdek (KTRUS: 94).

ÖT: (I) Pişmiş yemek, aş. (II) Pilav (ÖTS: 350).

aza (TT), *aza* (KTT), *aza* (ÖT)

TT: (I) Üye. (II) Vücut parçası, organ (TS: 213).

KTT: (I) Üye. (II) İnsanın bir vücut parçası, organı. (III) Cümlenin bir ögesi (KTRUS: 23).

ÖT: (I) Matem merasimi. (II) Taziye, yas (UTİL. C. I: 29- 30).

azgın (TT), *azgın* (KTT), *oz'gin* (ÖT)

TT: Azmış olan, azılı. (II) Çabuk iltihaplanan, yarası hemen kapanmayan (ten). (III) Çok yaramaz (çocuk). (IV) Cinsel istekleri aşırı olan. (V) Coşmuş, taşmış. (VI) Gözü hiçbir şeyden yılmayan (TS: 215).

KTT: Zayıf, sıska (KTRUS: 24).

ÖT: Zayıf, sıska, ince (ÖTS: 349).

baca (TT), *baca* (KTT), *baco* (ÖT)

TT: (I) Dumanı ocaktan çekip havaya vermeye yarayan yol. (II) Su yolu, lağım, maden ocağı vb. yer altı yapılarının hava deliği. (III) Çatı penceresi (TS: 221).

KTT: (I) Dumanın tahliyesi için yapılan delik. (II) Bacanak (KTRUS: 121).

ÖT: (I) İyi ve dürüst olan, kötü olmayan. (II) Kılmak, yapmak (UTİL. C. I: 72).

ballandır- (TT), *ballandır-* (KTT), -- (ÖT)

TT: İmrendirecek bir biçimde övmek (TS: 246).

KTT: (I) Pişirilecek yemeğin daha tatlı veya lezzetli yapılması. (II) Övmek (KTRUS: 112).

ÖT: Yok.

bana (TT), *bana* (KTT), -- (ÖT)

TT: Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi (TS: 249).

KTT: (I) Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. (II) Şimdi, şu an (KTRUS: 114).

ÖT: Yok.

bank (TT), *bank* (KTT), *bank* (ÖT)

TT: Çoğunlukla parklarda ve bahçelerde oturulacak sıra (TS: 250).

KTT: Banka (KTRUS: 114).

ÖT: Banka (ÖTS: 64).

banka (TT), *banka* (KTT), *banka* (ÖT)

TT: (I) Faizle para alıp veren, kredi, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, kasalarında para, değerli belge, eşya saklayan ve ticaret, sanayi, ekonomi alanlarında çeşitli etkinliklerde bulunan kuruluş. (II) Bankacılık işleminin yapıldığı yapı (TS: 250).

KTT: Kavanoz (KTRUS: 114).

ÖT: (I) Banka. (II) Kavanoz (ÖTS: 64).

banket (TT), *banket* (KTT), *banket* (ÖT)

TT: (I) Şehirlerarası yolların iki tarafında yayaların yürümesine ve taşıtların trafiği aksatmadan durabilmesine yarayan çakıl veya toprak yol. (II) Yamaçtan kayan toprağı yerinde tutmak ve böylece ekilmeye elverişli yer kazanmak için türlü yollarla yapılan dar basamak (TS: 251).

KTT: Özel yemek, ziyafet (KTRUS: 114).

ÖT: Bir olay ya da kimse şerefine verilen görkemli ziyafet (UTİL. C. I: 79).

baraka (TT), -- (KTT), *baraka* (ÖT)

TT: Tahta, çinko vb. hafif şeylerden yapılmış, temelsiz, eğreti yapı (TS: 253).

KTT: Yok.

ÖT: (I) Nimet, bereket, bolluk. (II) Bolluk, çokluk. (III) Fayda. (IV) İkili pamuk kozası, bu şekilde pamuk kozasında açılan pamuk, ikili yemiş (UTİL. C. I: 80).

banket (TT), *banket* (KTT), *banket* (ÖT)

TT: (I) Şehirlerarası yolların iki tarafında yayaların yürümesine ve taşıtların trafiği aksatmadan durabilmesine yarayan çakıl veya toprak yol. (II) Yamaçtan kayan toprağı yerinde tutmak ve böylece ekilmeye elverişli yer kazanmak için türlü yollarla yapılan dar basamak (TS: 251).

KTT: Özel yemek, ziyafet (KTRUS: 114).

ÖT: Bir olay ya da kimse şerefine verilen görkemli ziyafet (UTİL. C. I: 79).

bari (TT), *bari* (KTT), *bari* (ÖT)

TT: (I) Hiç olmazsa, hiç değilse, o hâlde, öyleyse. (II) Keşke (TS: 255).

KTT: Beri (KTRUS: 115).

ÖT: Bir türdeki nesnelere, olaylar ya da kişilerin tümü, hepsi (UTİL. C. I: 81).

bekâr (TT), *bekyâr* (KTT), *bekor* (ÖT)

TT: (I) Evlenmemiş kimse. (II) Evli olduğu hâlde ailesinden ayrı, yalnız yaşayan kimse (TS: 295).

KTT: Bekâr, evlenmemiş, yalnız (KTRUS: 128).

ÖT: (I) İşsiz, boş. (II) Faydasız (UTİL. C. I: 98).

beğin- (TT), *beğin-* (KTT), *beğin-* (ÖT)

TT: (I) İnat etmek, direnmek. (II) Kapanmak, tıkanmak (TS: 295).

KTT: Sağlamlaştırmak (KTRUS: 127).

ÖT: Kendini gizlemek, saklanmak (UTİL. C. I: 98).

boşa- (TT), *boşa-* (KTT), *bo 'sha-* (ÖT)

TT: Kanunlara göre eşlerden biri, aile ilişkisini kesmek (TS: 384).

KTT: (I) Kurtulmak. (II) Serbest bırakmak (KTRUS: 153).

ÖT: (I) Bağlı bulunulan biri ya da bir şeyden kurtulmak. (II) İşten ayrılmak. (III) Kurtulmak. (IV) Yalnız veya boş kalmak. (V) Boşalmak, kurtulmak (UTİL. C. I: 166)

cihaz (TT), *cihaz* (KTT), *jihaz* (ÖT)

TT: (I) Aygıt, alet, takım. (II) Çeyiz (TS: 465).

KTT: (I) Alet, aygıt. (II) Cephane, mühimmat (RKKRS: 597).

ÖT: (I) Alet, araç-gereç. (II) Alet gibi şeyler, ev işleri için aletler, eşya, mobilya. (UTİL. C. I: 284).

çalgı (TT), *çalğı* (KTT), *chalg'i* (ÖT)

TT: (I) Müzik aleti, çalgı aleti, enstrüman. (II) Çalgı çalma, müzik. (III) Müzik topluluğu (TS: 485).

KTT: (I) Müzik. (II) Çalgı çalma. (III) Tırpan, orak. (IV) Hasat zamanı (RKKRS: 579).

ÖT: Tırpan (UTİL. C. I: 352).

dokuz (TT), *doquz* (KTT), *to 'qqiz* (ÖT)

TT: (I) Sekizden sonra gelen sayının adı. (II) Bu sayıyı gösteren 9 ve IX rakamlarının adı. (III) Sekizden bir artık (TS: 696).

KTT: (I) Sekizden sonra gelen sayının adı. (II) Gelinin damada çamaşır hediyesi (KTRUS: 219).

ÖT: Sekizden sonra gelen sayının adı (UTİL, C. II: 259).

ekil- (TT), *ekil'-* (KTT), -- (ÖT)

TT: Ekme işi yapılmak (TS: 766).

KTT: Arabaya binmek (KTRUS: 228).

ÖT: Yok.

elim (TT), *elim* (KTT), -- (ÖT)

TT: Acıklı (TS: 788).

KTT: (I) Reçine. (II) Tutkal (KTRUS: 229).

ÖT: Yok.

eriş- (TT), *eriş-* (KTT), *erish-* (ÖT)

TT: (I) Varılması zamana, emeğe bağlı olan veya uzakta bulunan bir amaca varmak, ulaşmak. (II) Bir yere ulaşmak, varmak. (III) Bitkiler ve bunların ürünleri olgunlaşmak. (IV) Zaman gelip çatmak (TS: 809).

KTT: (I) İtaatsiz olmak. (II) Sinirlendirmek, kızdırmak (RKKRS: 616).

ÖT: (I) Amaca ulaşmak, varmak. (II) Kazanmak, elde etmek (UTİL, C. II: 450).

es (TT), *es* (KTT), *es* (TT)

TT: Notada duraklama zamanı ve bunu gösteren işaretin adı (TS: 814).

KTT: (I) Bilinç, akıl, zihin. (II) Us, şuur. (III) Bellek, hafıza, hatır (RKKRS: 616).

ÖT: (I) “S” harfinin adı. (II) Kişinin fikir yürüttüğü, akıl, hafıza. (III) Akılda saklama yeteneği, hafıza, hatıra (UTİL. C. II: 452).

etik (TT), -- (KTT), *etik* (ÖT)

TT: (I) Töre bilimi. (II) Çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya kaçınması gereken davranışlar bütünü. (III) Etik bilimi. (IV) Ahlaki, ahlakla ilgili (TS: 829).

KTT: Yok.

ÖT: (I) Çizme (UTİL. C. II: 455). (II) Etik, ahlaki, ahlaka uygun (ÖTS: 144).

farz (TT), *farz* (KTT), *farz* (ÖT)

TT: (I) Müslümanlıkta, özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan ibadet. (II) Yapmak zorunda kalınan şey, boyun borcu (TS: 852).

KTT: (I) Varsayım, hipotez. (II) Müslümanlıkta, özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan ibadet. (III) Görev, vazife. (IV) Tahmin (RKKRS: 566).

ÖT: (I) Müslümanlıkta yapılması zorunlu olan buyruk. (II) Yapılması zorunlu olan görev, emir (UTİL. C. II: 295).

fason (TT), *fason* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) Kesim. (II) Malzemesi marka sahibi tarafından karşılanarak başka bir firmaya yaptırılan mal, fason mal (TS: 853).

KTT: Model, kesim, biçim, tarz (KTRL: 284).

ÖT: Yok.

galop (TT), *galop* (KTT), -- (ÖT)

TT: At yarışında veya hazırlık çalışmasında atın yaptığı derece (TS: 900).

KTT: Bir dans türü (KTRUS: 176).

ÖT: Yok.

gar (TT), -- (KTT), *gar* (ÖT)

TT: Demir yolu ile yolculuk edenlerin gereksinimlerinin geniş ölçüde karşılandığı büyük tren istasyonu (TS: 902).

KTT: Yok.

ÖT: Eğer anlamında kullanılan bir bağlaç (UTİL. C. I: 186).

garoz (TT), *garoz* (KTT), -- (ÖT)

TT: Palamut ve toriğin iç organları (TS: 904).

KTT: Vücudun ısınması için giyilen kazak (KTRUS: 177).

ÖT: Yok.

geliş- (TT), *keliş-* (KTT), *kelish-* (ÖT)

TT: (I) *biy.* Büyüyüp boy atmak, yetişmek, neşvünema bulmak. (II) İlerlemek, olgunlaşmak, genişlemek, inkişaf etmek. (III) Şişmanlamak (TS: 923).

KTT: (I) Uymak, yakışmak, uygun olmak. (II) Aynı olmak, yakınsamak. (III) İyi anlaşmak (KTRUS: 310).

ÖT: (I) Uyum sağlamak, yakışmak. (II) Anlaşmak, uzlaşmak. (III) Uyuşmak (UTİL. C. II: 377).

göçme (TT), *koç'me* (KTT), *ko'chma* (ÖT)

TT: Göçmek işi (TS: 955).

KTT: (I) Ev taşıma. (II) Mecazi (KTRUS: 362).

ÖT: (I) Bir yerden başka bir yere taşınmak. (II) Seyyar, gezgin. (III) Mecazi (UTİL. C. I: 424).

halat (TT), *halat* (KTT), -- (ÖT)

TT: *Rum.* Pamuk, kenevir, Hindistan cevizi gibi bitkisel liflerin veya çelik tellerin sarılmasıyla oluşan kolların bir arada bükülmesiyle elde edilen kalın ip (TS: 1031).

KTT: Bornoz (KTRL: 131)

ÖT: Yok.

içimlik (TT), *içimlik* (KTT), *ichimlik* (ÖT)

TT: İçilecek miktarda olan (TS: 1146).

KTT: İçecek (KTRUS: 286).

ÖT: İçecek (UTİL. C. I: 342).

iflas (TT), -- (KTT), *iflos* (ÖT)

TT: (I) *tic.* Borçlarını ödeyemediği mahkeme kararı ile tespit ve ilan olunan iş adamının durumu, batkı, batkılık, müflislik. (II) Yenilgiye uğrama, değerini yitirme. (III) İşlevini ve görevini yapamama (TS: 1153- 1154).

KTT: Yok.

ÖT: (I) Temiz olmayan, pis, kirli, çamurlu. (II) Her açıdan kötü olan, rezil, alçak, pislik (UTİL. C. I: 340).

işbaşı (TT), -- (KTT), *ishboshi* (ÖT)

TT: İş yerlerinde işe başlama (TS: 1223).

KTT: Yok.

ÖT: Bir işin başında duran kişi, usta, ustabaşı (UTİL. C. I: 343).

kapkaç (TT), *qapqaç* (KTT), -- (ÖT)

TT: Kapıp kaçmak yoluyla yapılan bir hırsızlık türü (TS: 1309).

KTT: (I) Tencere kapağı. (II) Fırın maşası (KTRUS: 395).

ÖT: Yok.

kaptır- (TT), *qaptır-* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) Bir şeyin ele geçirilmesine, kapılmasına yol açmak. (II) Vücudun herhangi bir organı, bir kaza sonucunda makine tarafından ezilmek veya koparılmak. (III) Yanlış bir davranış sonucu birine uygun imkânı sağlamak, fırsat vermek. (IV) Elinden kaçırmak (TS: 1312).

KTT: (I) Isırtmak. (II) Rüşvet vermek (KTRUS: 396).

ÖT: Yok.

karaca (TT), *qaraca* (KTT), *qoracha* (ÖT)

TT: (I) Rengi karaya yakın olan, esmer. (II) Geyikgillerden, boynuzları küçük ve çatallı bir av hayvanı, ahu, ceylan. (III) Üst kol (TS: 1315).

KTT: (I) Dişi geyik, ahu, ceylan. (II) Geyik (KTRUS: 400).

ÖT: (I) Rengi karaya yakın olan, siyahımsı, esmer. (II) Halkın aşağı tabakasına ait kişi (UTİL. C. II: 601- 602).

karaltı (TT), *qaraltı* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) Uzaklık ve karanlık sebebiyle kim veya ne olduğu seçilemeyen, belli belirsiz, koyu renkli biçim, silüet. (II) Hafif karanlık. (III) Leke (TS: 1319).

KTT: (I) Silüet. (II) Bahçe, çiftlik (KTRUS: 398).

ÖT: Yok.

kara- (TT), *qara-* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) Hor görmek. (II) Karalamak, kara çalmak, lekelemek. (III) Kötülemek, yermek (TS: 1319).

KTT: Bakmak, izlemek, seyretmek (KTRUS: 398).

ÖT: Yok.

kayır- (TT), *qayır-* (KTT), *qayir-* (ÖT)

TT: (I) Koruyarak başarısını sağlamak, elinden tutmak, himmet etmek. (II) Birini, başkalarının veya işin zararı pahasına tutmak. (III) Birine haksız yere kolaylıklar sağlamak, iltimas etmek (TS: 1364).

KTT: (I) Sökmek, koparmak. (II) Açmak (bükülü bir şeyi). (III) Çevirmek (KTRS: 193).

ÖT: (I) Katlamak. (II) Eğip, bükmek. (III) Eğip bükerek, sıkıştırarak bir yere yerleştirmek. (IV) Bükmek. (V) Doğru yolu bulmak. (VI) Bakıp büyütme (UTİL. C. II: 537).

kesici (TT), *kesici* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) Kesme işini yapan kimse. (II) Kasaplık hayvanları kesen kimse. (III) Kesme işinde kullanılan araç. (IV) Futbolda savunmanın önünde görev yapan ve topu kesip dağıtan oyuncu, stoper (TS: 1396).

KTT: Çapraz, sekant (KTRUS: 321).

ÖT: Yok.

meze (TT), *meze* (KTT), *maza* (ÖT)

TT: (I) İçki içilirken yenilen yiyecek. (II) Eğlence, alay (TS: 1674).

KTT: (I) Küçük tabak; çay tabağı; fincan tabağı. (II) Meze (İçki içilirken yenilen yiyecek) (KTRS: 223).

ÖT: (I) Bir şeyin tadını hissetmek, anlamak. (II) Kanaat hissi (UTİL. C. I: 440).

mis (TT), *mis* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) Güzel. (II) Evlenmemiş kadın (TS: 1689).

KTT: (I) Bakır. (II) Parfüm. (III) Parfüm gibi kokan (RKKRS: 453).

ÖT: Yok.

mors (TT), *mors* (KTT), *mors* (ÖT)

TT: (I) Morsgillerden, Kuzey Atlantik'te yaşayan 4 metre uzunluğunda, derisi, dişi ve yağı için avlanan bir memeli hayvan. (II) Nokta ve çizgilerden oluşan bir alfabe kullanan telgraf dizgesi. (III) Bu işaretleri almaya ve göndermeye yarayan alet. (IV) Gizli işaret (TS: 1697).

KTT: (bir çeşit) Hoşaf (KTRS: 228).

ÖT: Bir tür soğuk meşrubat (ÖTS: 299).

panel (TT), *panel'* (KTT), *panel* (ÖT)

TT: (I) Açık oturma. (II) Yerleştirileceği yüzeyin bir bölümüne uyan, çoğunlukla dikdörtgen biçiminde düzgün parça (TS: 1880).

KTT: İç duvar kaplaması, lambri; yaya kaldırımı (KTRS: 254).

ÖT: (I) Kaplama plakası, kaplama tahtası, lambri. (II) İnşaatçılıkta kullanılan büyük, demir ya da ağaç plakalar. (III) Panel, şalter, pano (ÖTS: 355).

pasta (TT), *pasta* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) İçine katılmış türlü maddelerle özel bir tat verilmiş, fırında veya başka bir yolla pişirilerek hazırlanmış bir tür hamur tatlısı. (II) Giysilerde dikişli kıvrım. (III) Otomobillerin gerçek renklerini ortaya çıkarmak ve parlatmak için kullanılan özel karışım (TS: 1896).

KTT: (I) Lapa. (II) Diş macunu (RKKRS: 487).

ÖT: Yok.

peki (TT), *peki* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) Evet. (II) Pekâlâ (TS: 1907).

KTT: (I) Ustura. (II) Çakı, bıçak (RKKRS: 488).

ÖT: Yok.

rota (TT), *rota* (KTT), *rota* (ÖT)

TT: (I) Bir gemi veya uçağın gidiş yönü, izleyeceği yol. (II) Görüş veya tutuma göre gidilen, izlenen yol (TS: 1983).

KTT: Bölük (KTRS: 285).

ÖT: Askerî birlik (ÖTS: 409).

san (TT), *san* (KTT), *san* (ÖT)

TT: (I) Bir kimsenin işi, mesleği veya toplum içindeki durumu ile ilgili olarak kullanılan ad, unvan. (II) Ün. (III) Herhangi bir şeyi, neyse o yapan nitelik, kip karşıtı (TS: 2024).

KTT: (I) Numara. (II) Gazete veya dergi numarası. (III) But. (IV) Şöhret (RKKRS: 501).

ÖT: Sen (UTİL. C. II: 17).

semere (TT), *semere* (KTT), *semere* (ÖT)

TT: (I) Yemiş, meyve, ürün. (II) İstenilen sonuç, verim (TS: 2064).

KTT: Sonuç, verim (RKKRS: 508).

ÖT: Netice, sonuç (UTİL. C. II: 17).

solak (TT), *solaq* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) Genellikle sol elini kullanan kimse. (II) Yeniçeri Ocağının, padişahın gözeticiliğini yapan asker sınıfı (TS: 2133- 2134).

KTT: Petek (RKKRS: 514).

ÖT: Yok.

sorguç (TT), *sorguç* (KTT), -- (ÖT)

TT: Bazı kuşların tepelerinde bulunan uzunca tüy, tuğ, tepelik (TS: 2141).

KTT: Soru listesi (RKKRS: 515).

ÖT: Yok.

süzme (TT), *süzme* (KTT), *suzma* (ÖT)

TT: (I) Süzmek işi. (II) Süzölmüş olan, süzölerek elde edilen. (III) *argo* Kötü, aşağılık, malın gözü (kimse) (IV) *argo* Katışıksız, saf (TS: 2193).

KTT: Süzme yoğurt (KTRS: 317).

ÖT: Süzme peynir (ÖTS: 441).

tartma (TT), *tartma* (KTT), *tortma* (ÖT)

TT: (I) Tartmak işi. (II) Güreşte rakibi kucağa alıp ayağını yerden kesme. (III) Başörtüsü, yemeni (TS: 2273).

KTT: (I) Kiriş. (II) Duvar boyunca uzanan raf (KTRS: 331).

ÖT: Çekmece (ÖTS: 461).

tart- (TT), *tart-* (KTT), *tort-* (ÖT)

TT: (I) Bir şeyin birim cinsinden ağırlığını bulmak. (II) Bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışmak. (III) Binek hayvanlarının dizginlerini çekmek. (IV) Bir şeyin bütün sonuçlarını düşünmek, hesap etmek. (V) Dikkatle incelemek, değer biçmek (TS: 2273).

KTT: Çekmek (RKKRS: 533).

ÖT: (I) Çekmek, sürüklemek. (II) Tartmak (ÖTS: 461).

taslak (TT), *taslaq* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) Bir şeyi, bir edebiyat veya sanat eserini ana çizgileriyle, türlü bölümleriyle belirten ön çalışma. (II) Eskiz. (III) Usta olmadığı hâlde kendini ustaymış gibi göstermeye çalışan kimse (TS: 2276).

KTT: (I) Özenli, kıvracık. (II) Dazlak (KTRS: 332).

ÖT: Yok.

ton (TT), *ton* (KTT), *to 'n* (ÖT)

TT: (I) Bir metreküp hacminde ve + 4 °C'deki arı suyun ağırlığı. (II) Bin kilogramlık ağırlık birimi. (III) İnsan veya çalgı sesinin yükseklik, alçaklık derecesi. (IV) Konuşmada sesin duyguları belirtecek biçimde çıkması. (V) Bir rengin koyuluk veya açıklık derecesi. (VI) Ses titreşimlerinin yükselip alçalması, titrem (TS: 2364).

KTT: Kürk (KTRS: 349).

ÖT: (I) Milli giyim. (II) Kürk, kabuk (UTİL. C. II: 249).

ulak (TT), *ulaq* (KTT), *uloq* (ÖT)

TT: Haberci (TS: 2413).

KTT: (I) Keçi yavrusu. (II) Haberci (RKKRS: 559).

ÖT: (I) Keçi yavrusu. (II) Haberleşmeyi sağlayan, haberci (UTİL. C. II: 272).

vız (TT), *vız* (KTT), *vız* (ÖT)

TT: Böcek uçarken veya atılan bir şey hızla geçerken çıkan ses (TS: 2484).

KTT: Hız (RKKRS: 361).

ÖT: Hızla hareket eden şeylerin çıkardığı ses (UTİL. C. I: 178).

yasa- (TT), *yasa-* (KTT), -- (ÖT)

TT: (I) Düzen vermek. (II) Yasa koymak (TS: 2543).

KTT: Yapmak (RKKRS: 635).

ÖT: Yok.

yaşar- (TT), *yaşar-* (KTT), *yoshar-* (ÖT)

TT: Islanmak, nemlenmek (TS: 2547).

KTT: Gençleşmek (RKKRS: 637).

ÖT: Genç görünmek, gençleşmek (ÖTS: 506).

yaşlık (TT), *yaşlıq* (KTT), *yoshlik* (ÖT)

TT: Yaş olma durumu, ıslaklık (TS: 2548).

KTT: Gençlik (KTRS: 378).

ÖT: Gençlik (ÖTS: 507).

yutum (TT), *yutum* (KTT), *yutum* (ÖT)

TT: Yutma işi (TS: 2619).

KTT: Yudum (KTRS: 386).

ÖT: Yudum, lokma (ÖTS: 509).

zona (TT), *zona* (KTT), *zona* (ÖT)

TT: Deride, sinirler boyunca, özellikle gövde, bacak ve yüzde birtakım ağırlı fiskelerle beliren, mikropu hastalık (TS: 2663).

KTT: Bölge, alan (KTRS: 393).

ÖT: Bölge (ÖTS: 520).

Kırım Tatar Türkçesi, Özbek Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki 858 yalancı eş değerli sözcük arasındaki tam ve kısmi eşdeğerlik durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Madde başı olarak kelimenin Türkiye Türkçesindeki şekli alınmış, Kırım Tatar Türkçesi ve Özbek Türkçesinde ilgili kelimenin tam, kısmi eşdeğerlik durumu gösterilmiştir. Kelime ilgili lehçe de bulunmuyorsa da boş bırakılmıştır.

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>abdal</i>	✓				✓				✓			
<i>abra-</i>	✓							✓				✓
<i>abrama</i>	✓							✓				✓
<i>abu</i>	✓							✓				✓
<i>acı</i>		✓				✓				✓		
<i>aç-</i>		✓				✓				✓		
<i>açıklık</i>		✓				✓					✓	
<i>ad</i>		✓				✓				✓		
<i>adak</i>	✓							✓				✓
<i>adakh</i>	✓							✓				✓
<i>adam</i>		✓				✓				✓		
<i>adas</i>		✓				✓				✓		
<i>âdet</i>		✓				✓					✓	
<i>adi</i>		✓				✓					✓	
<i>adilik</i>		✓				✓				✓		
<i>afat</i>	✓					✓			✓			
<i>ağa</i>		✓				✓				✓		
<i>ağac</i>		✓						✓				✓
<i>ağaçt</i>	✓							✓				✓
<i>ağalık</i>		✓						✓				✓
<i>ağar-</i>		✓				✓				✓		
<i>ağart-</i>		✓						✓				✓
<i>ağım</i>	✓							✓				✓
<i>ağırlan-</i>	✓							✓				✓
<i>ağızlık</i>		✓			✓				✓			
<i>ağlan-</i>		✓						✓				✓
<i>ağlanma</i>		✓						✓				✓
<i>ağrı-</i>		✓					✓			✓		
<i>ak</i>		✓				✓				✓		

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>akademik</i>		✓			✓					✓		
<i>akar</i>	✓							✓		✓		✓
<i>akıl</i>		✓				✓				✓		
<i>akın</i>	✓					✓				✓		
<i>akik</i>		✓							✓			✓
<i>akim</i>	✓							✓	✓			✓
<i>akis</i>		✓							✓			✓
<i>akla-</i>		✓				✓					✓	
<i>aklan-</i>		✓				✓				✓		
<i>aklaş-</i>	✓							✓				✓
<i>aks</i>	✓				✓					✓		
<i>aksa-</i>		✓				✓					✓	
<i>aksine</i>		✓						✓				✓
<i>aktar-</i>		✓						✓				✓
<i>al</i>		✓				✓				✓		
<i>ala</i>		✓				✓				✓		
<i>alaka</i>			✓			✓				✓		
<i>alan</i>		✓				✓				✓		✓
<i>alay</i>		✓						✓				✓
<i>albastı</i>		✓				✓				✓		
<i>alçal-</i>		✓						✓				✓
<i>alçı</i>	✓							✓				✓
<i>aldır-</i>		✓			✓				✓			
<i>alım</i>	✓							✓		✓		✓
<i>alıştır-</i>		✓			✓				✓			
<i>alkış</i>		✓				✓				✓		
<i>alkışla-</i>		✓					✓			✓		
<i>alılı</i>		✓						✓				✓
<i>alma</i>		✓				✓				✓		
<i>alt</i>	✓				✓					✓		
<i>altın</i>		✓					✓			✓		
<i>altıncı</i>		✓				✓					✓	
<i>amal</i>				✓		✓						✓
<i>aman</i>		✓				✓						✓
<i>amel</i>		✓						✓				✓
<i>ameliyat</i>	✓					✓				✓		
<i>anık</i>				✓	✓							✓
<i>anlat-</i>		✓				✓				✓		
<i>ansız</i>		✓						✓				✓
<i>ar</i>		✓				✓			✓			
<i>arak</i>				✓		✓						✓
<i>arıs</i>		✓						✓				✓
<i>arıza</i>	✓				✓					✓		
<i>arif</i>	✓				✓				✓			
<i>arka</i>		✓				✓				✓		
<i>arkadaş</i>	✓							✓				✓
<i>arkalı</i>		✓			✓					✓		
<i>arkalık</i>		✓						✓				✓
<i>arsız</i>		✓				✓				✓		
<i>arsızlık</i>		✓					✓			✓		
<i>art-</i>		✓				✓				✓		
<i>artım</i>		✓						✓				✓
<i>as</i>		✓						✓				✓
<i>as-</i>		✓				✓				✓		
<i>asli</i>		✓					✓			✓		
<i>asma</i>		✓				✓				✓		
<i>aş</i>		✓				✓				✓		
<i>aş-</i>		✓				✓				✓		

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>aşık</i>		✓				✓				✓		
<i>at-</i>		✓				✓				✓		
<i>ata</i>		✓				✓				✓		
<i>ata-</i>		✓				✓				✓		
<i>atama</i>		✓			✓				✓			
<i>ataman</i>		✓				✓				✓		
<i>atıl-</i>		✓				✓				✓		
<i>atış-</i>	✓				✓					✓		
<i>atışma</i>	✓				✓					✓		
<i>atla-</i>		✓				✓				✓		
<i>atlan-</i>		✓			✓				✓			
<i>av</i>		✓				✓				✓		
<i>avam</i>		✓				✓				✓		
<i>avarya</i>		✓				✓	✓			✓		
<i>avaz</i>				✓		✓						✓
<i>avla-</i>		✓				✓				✓		
<i>avlak</i>		✓				✓		✓				✓
<i>avlama</i>		✓				✓		✓				✓
<i>avlu</i>		✓				✓				✓		
<i>avret</i>			✓			✓				✓		
<i>ay</i>		✓				✓				✓		
<i>aya</i>		✓			✓				✓			
<i>aya</i>	✓					✓		✓				✓
<i>ayak</i>		✓				✓				✓		
<i>ayakçı</i>		✓				✓		✓				✓
<i>ayaklan-</i>		✓			✓					✓		
<i>ayar</i>		✓			✓				✓			
<i>aydınlatma</i>		✓				✓		✓				✓
<i>aydınlık</i>		✓				✓				✓		
<i>aygır</i>		✓				✓				✓		
<i>ayır-</i>		✓				✓				✓		
<i>ayırıcı</i>	✓					✓		✓				✓
<i>aylak</i>		✓				✓		✓				✓
<i>aylan-</i>		✓				✓				✓		
<i>aylanma</i>		✓				✓				✓		
<i>ayrı</i>		✓			✓				✓			
<i>ayrıl-</i>		✓				✓		✓				
<i>ayrım</i>	✓					✓			✓			
<i>az</i>		✓				✓				✓		
<i>az-</i>	✓				✓				✓			
<i>aza</i>		✓			✓				✓			
<i>azamet</i>		✓			✓				✓			
<i>azat</i>		✓				✓				✓		
<i>azgın</i>	✓				✓					✓		
<i>azık</i>			✓			✓				✓		
<i>azim</i>		✓			✓					✓		
<i>aziz</i>		✓				✓				✓		
<i>azman</i>		✓				✓		✓				✓
<i>aznavur</i>		✓				✓		✓				✓
<i>baba</i>		✓			✓				✓			
<i>baça</i>		✓			✓				✓			
<i>badana</i>		✓				✓		✓				✓
<i>badiye</i>	✓					✓		✓				✓
<i>bağ</i>		✓				✓				✓		
<i>bağa</i>	✓					✓		✓				✓
<i>bağır</i>		✓				✓				✓		
<i>bağır-</i>		✓				✓				✓		
<i>bağışla-</i>		✓			✓					✓		

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>bağışlan-</i>		✓				✓				✓		
<i>bağla-</i>		✓				✓				✓		
<i>bağlama</i>	✓					✓			✓			
<i>bağlı</i>		✓				✓				✓		
<i>bahis</i>		✓				✓				✓		
<i>bahsis</i>	✓							✓				✓
<i>baht</i>	✓						✓			✓		
<i>bakıl-</i>		✓						✓				✓
<i>bakım</i>		✓						✓				✓
<i>bakımlı</i>		✓						✓				✓
<i>baki</i>		✓				✓				✓		
<i>bal</i>		✓				✓				✓		
<i>ballandır-</i>		✓						✓				✓
<i>bana</i>		✓						✓				✓
<i>bank</i>	✓				✓						✓	
<i>banka</i>	✓				✓					✓		
<i>banket</i>	✓				✓					✓		
<i>bant</i>	✓							✓				✓
<i>bar</i>		✓			✓				✓			
<i>baraka</i>				✓	✓							✓
<i>barda</i>				✓	✓							✓
<i>bari</i>	✓				✓				✓			
<i>barka</i>		✓						✓				✓
<i>bas-</i>		✓				✓				✓		
<i>basamak</i>		✓						✓				✓
<i>basım</i>	✓				✓					✓		
<i>baskı</i>		✓			✓				✓			
<i>basma</i>		✓				✓				✓		
<i>bastır-</i>		✓				✓				✓		
<i>bastırık</i>		✓			✓				✓			
<i>bastırma</i>		✓			✓				✓			
<i>baş</i>		✓				✓				✓		
<i>başlık</i>		✓			✓				✓			
<i>başmak</i>	✓							✓				✓
<i>başsız</i>	✓							✓				
<i>bat-</i>		✓				✓				✓		
<i>batman</i>		✓			✓				✓			
<i>bav</i>	✓							✓				✓
<i>bay</i>		✓			✓				✓			
<i>bayan</i>				✓	✓				✓			✓
<i>bayır</i>	✓				✓				✓			
<i>baza</i>	✓				✓					✓		
<i>bedava</i>		✓			✓				✓			
<i>bedel</i>	✓					✓			✓			
<i>bedii</i>		✓				✓				✓		
<i>bek</i>		✓				✓				✓		
<i>bekâr</i>		✓			✓				✓			
<i>beğin-</i>	✓				✓				✓			
<i>bekle-</i>		✓						✓				✓
<i>beklet-</i>		✓						✓				✓
<i>belgile-</i>		✓				✓				✓		
<i>beli</i>	✓							✓				✓
<i>belli</i>			✓		✓				✓			
<i>bent</i>		✓				✓				✓		
<i>bereket</i>		✓						✓				✓
<i>besaret</i>	✓					✓			✓			
<i>besparmak</i>	✓				✓				✓			
<i>bet</i>	✓				✓					✓		

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>beyaz</i>		✓						✓				✓
<i>beylik</i>		✓						✓				✓
<i>bez</i>		✓				✓				✓		
<i>bidat</i>		✓				✓				✓		
<i>bide</i>	✓							✓				✓
<i>bil-</i>		✓				✓				✓		
<i>bilet</i>			✓			✓	✓			✓	✓	
<i>bilim</i>		✓				✓	✓			✓	✓	
<i>birader</i>		✓				✓				✓		
<i>birdenbire</i>			✓		✓				✓			
<i>birik-</i>		✓				✓					✓	
<i>birikme</i>	✓					✓	✓		✓			
<i>birleşme</i>		✓				✓	✓			✓		
<i>birlik</i>		✓				✓				✓		
<i>büim</i>				✓	✓							✓
<i>biye</i>	✓				✓					✓		
<i>boğa</i>		✓					✓		✓			
<i>boğazla-</i>		✓				✓					✓	
<i>bol</i>		✓			✓				✓			
<i>bora</i>		✓			✓				✓			
<i>bostan</i>		✓				✓				✓		
<i>boş</i>		✓				✓				✓		
<i>boşa-</i>	✓				✓					✓		
<i>boşan-</i>		✓				✓			✓			
<i>boşat-</i>		✓				✓				✓		
<i>boy</i>		✓			✓				✓			
<i>boyna</i>	✓							✓				✓
<i>boyunluk</i>		✓						✓				✓
<i>boz</i>		✓			✓				✓			
<i>bozma</i>	✓							✓				✓
<i>bozuk</i>		✓				✓				✓		
<i>bozukluk</i>		✓				✓					✓	
<i>bozul-</i>		✓				✓				✓		
<i>burç</i>	✓							✓				✓
<i>burçak</i>		✓			✓				✓			
<i>burulma</i>	✓							✓				✓
<i>burun</i>		✓				✓				✓		
<i>but</i>		✓			✓					✓		
<i>cağ</i>	✓							✓				✓
<i>can</i>		✓				✓				✓		
<i>car</i>	✓					✓				✓		
<i>carlı</i>	✓							✓				✓
<i>cavla-</i>	✓							✓				✓
<i>cayma</i>	✓							✓				✓
<i>cezbe</i>	✓							✓				✓
<i>cırla-</i>	✓							✓				✓
<i>cihaz</i>		✓				✓				✓		
<i>cim</i>			✓		✓				✓			
<i>cips</i>				✓	✓							✓
<i>çakıcı</i>		✓						✓				✓
<i>çakırcı</i>		✓						✓				✓
<i>çakmak</i>		✓				✓				✓		
<i>çak-</i>		✓				✓				✓		
<i>çal</i>	✓				✓				✓			
<i>çal-</i>		✓				✓				✓		
<i>çalgı</i>		✓			✓					✓		
<i>çalık</i>	✓							✓				✓
<i>çalum</i>		✓						✓				✓

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
çalımlı	✓							✓				✓
çan		✓						✓				✓
çandır		✓				✓				✓		
çap-		✓						✓				✓
çapkın		✓						✓				✓
çapkınlık	✓							✓				✓
çapraz		✓						✓				✓
çaprazlas-	✓							✓				✓
çardak	✓							✓				✓
çark		✓						✓				✓
çarp-		✓						✓				✓
çatma		✓						✓				✓
çayır		✓						✓				✓
çaylak		✓						✓				✓
çek		✓				✓				✓		
çek-		✓				✓				✓		
çel-		✓						✓				✓
celebi		✓						✓				✓
çelek	✓				✓					✓		
çelte	✓							✓				✓
çeper		✓						✓				✓
çığır		✓						✓				✓
çıkıntı		✓						✓				✓
çırak		✓						✓				✓
çita		✓						✓				✓
çinicilik	✓							✓				✓
çit		✓						✓				✓
çiy	✓							✓				✓
çomak	✓							✓				✓
çorak				✓	✓							✓
çök-		✓				✓				✓		
çul		✓						✓				✓
dağ		✓				✓			✓			
dağcı	✓							✓				✓
dağlı		✓			✓					✓		
daire		✓				✓				✓		
daltaban	✓							✓				✓
dam		✓			✓				✓			
damla		✓				✓			✓			
damla-		✓				✓			✓			
damlı		✓			✓				✓			
damsız		✓						✓				✓
dangalak	✓							✓				✓
dar				✓		✓						✓
darı	✓				✓				✓			
davacı		✓						✓				✓
davalas-	✓							✓				✓
davran-	✓							✓				✓
davul		✓				✓				✓		
dayakla-	✓							✓				✓
dayan-		✓						✓				✓
dem	✓					✓				✓		
denek				✓	✓					✓		✓
derslik	✓				✓					✓		
derya	✓					✓				✓		
deste		✓				✓			✓			
destur		✓			✓				✓			
devletli	✓					✓			✓			✓

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2020, Yıl 8, Sayı: 23

Issn: 2147-8872

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>dızman</i>	✓							✓				✓
<i>diken</i>		✓				✓				✓		
<i>diklen-</i>	✓				✓				✓			
<i>dil</i>		✓				✓				✓		
<i>direk</i>		✓						✓				✓
<i>dirhem</i>		✓				✓					✓	
<i>dirilik</i>		✓						✓				✓
<i>divan</i>			✓			✓				✓		
<i>diyanet</i>		✓				✓				✓		
<i>diz-</i>	✓					✓			✓			
<i>doğurt-</i>	✓							✓				✓
<i>doktorluk</i>		✓				✓					✓	
<i>dokuz</i>		✓					✓			✓		
<i>don</i>		✓			✓				✓			
<i>döşek</i>		✓						✓				✓
<i>dudu</i>	✓							✓				✓
<i>dul</i>		✓					✓			✓		
<i>duman</i>		✓				✓				✓		
<i>dun</i>	✓							✓				✓
<i>dur-</i>		✓				✓				✓		
<i>duvak</i>		✓						✓				✓
<i>düş-</i>		✓				✓				✓		
<i>düşür-</i>		✓				✓				✓		
<i>ece</i>	✓							✓				✓
<i>eğer</i>		✓					✓			✓		
<i>ek-</i>	✓					✓			✓			
<i>ekil-</i>	✓							✓				✓
<i>ekme</i>	✓							✓				✓
<i>el</i>		✓				✓				✓		
<i>ela</i>	✓							✓				✓
<i>elçi</i>		✓				✓				✓		
<i>elim</i>	✓							✓				✓
<i>emel</i>		✓						✓				✓
<i>emin</i>	✓					✓			✓			
<i>er</i>		✓				✓			✓			
<i>eriş-</i>	✓					✓			✓			
<i>es</i>	✓				✓						✓	
<i>eski</i>		✓					✓			✓		
<i>esle-</i>	✓							✓				✓
<i>esik</i>				✓		✓						✓
<i>etik</i>				✓		✓						✓
<i>ezme</i>		✓			✓				✓			
<i>fan</i>				✓	✓							✓
<i>farz</i>		✓					✓			✓		
<i>fasıl</i>		✓				✓				✓		
<i>fason</i>		✓						✓				✓
<i>fazıl</i>		✓					✓			✓		
<i>fehîm</i>		✓					✓				✓	
<i>fen</i>		✓				✓					✓	
<i>fena</i>		✓						✓				✓
<i>feragat</i>				✓	✓							✓
<i>ferah</i>		✓						✓				✓
<i>ferahlan-</i>		✓						✓				✓
<i>fidan</i>		✓						✓				✓
<i>fiil</i>		✓						✓				✓
<i>fukara</i>		✓			✓				✓			
<i>gafîl</i>			✓		✓				✓			
<i>galop</i>	✓				✓			✓				✓

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
gar				✓	✓							✓
garaz		✓				✓					✓	
garoz	✓							✓				✓
gaz		✓				✓				✓		
geliş		✓					✓			✓		
geliş-	✓				✓					✓		
gelişme	✓							✓				✓
genc		✓			✓				✓			
göç-		✓				✓				✓		
göçme		✓				✓				✓		
göçür-	✓					✓			✓			
gök		✓				✓				✓		
gönül	✓					✓			✓			
gönülsüz	✓					✓			✓			
görünüş		✓				✓				✓		
gösteriş	✓							✓				✓
götür-	✓							✓				✓
gövde		✓				✓					✓	
güç		✓				✓				✓		
gücsün-		✓						✓				✓
gül		✓				✓				✓		
gülcü		✓				✓					✓	
güldeste	✓				✓					✓		
gür		✓						✓				✓
gürültü		✓						✓				✓
habbe		✓						✓				✓
hadis		✓				✓				✓		
hak		✓				✓				✓		
halat	✓							✓				✓
halef		✓						✓				✓
hane		✓				✓				✓		
har				✓	✓							✓
harap		✓				✓				✓		
has		✓			✓				✓			
hasis		✓				✓				✓		
hata		✓						✓		✓		
hatalı		✓						✓		✓		
hayır		✓						✓				✓
hazan				✓		✓						✓
hıza		✓						✓				✓
hizmetçi		✓				✓					✓	
hoca		✓				✓				✓		
hor		✓				✓					✓	
irk		✓				✓				✓		
ic		✓				✓				✓		
içimlik	✓				✓						✓	
içki		✓			✓					✓		
idare		✓				✓				✓		
iflas				✓	✓						✓	
ihtiyar		✓				✓				✓		
ilik		✓				✓				✓		
ilmek		✓			✓					✓		
iltimas				✓	✓						✓	
im			✓		✓				✓			
in		✓				✓				✓		
in-				✓		✓						✓
inam	✓							✓				✓
iptida		✓				✓				✓		

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2020, Yıl 8, Sayı: 23

Issn: 2147-8872

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>iptidai</i>	✓					✓			✓			
<i>irfan</i>		✓						✓				✓
<i>irinti</i>	✓							✓				✓
<i>irk-</i>		✓						✓				✓
<i>irkil-</i>	✓							✓				✓
<i>isle-</i>	✓							✓				✓
<i>isbası</i>				✓	✓							✓
<i>işçi</i>		✓				✓				✓		
<i>işle-</i>		✓				✓				✓		
<i>itibar</i>		✓				✓					✓	
<i>iz</i>		✓				✓				✓		
<i>izah</i>		✓				✓				✓		
<i>izhar</i>		✓					✓			✓		
<i>izle-</i>		✓				✓				✓		
<i>kaçır-</i>		✓				✓				✓		
<i>kadimî</i>	✓				✓						✓	
<i>kafadar</i>	✓							✓				✓
<i>kafes</i>		✓				✓					✓	
<i>kahpe</i>		✓						✓				✓
<i>kail</i>	✓							✓				✓
<i>kak-</i>		✓				✓				✓		
<i>kala</i>	✓				✓					✓		
<i>kalak</i>	✓							✓				✓
<i>kalay</i>		✓				✓				✓		
<i>kaldır-</i>		✓						✓				✓
<i>kalın</i>		✓				✓				✓		
<i>kalıp</i>		✓				✓				✓		
<i>kalp</i>		✓				✓				✓		
<i>kalpazan</i>		✓						✓				✓
<i>kamış</i>		✓				✓					✓	
<i>kan-</i>		✓				✓					✓	
<i>kanat</i>		✓				✓				✓		
<i>kandil</i>		✓			✓					✓		
<i>kap-</i>		✓				✓					✓	
<i>kapa-</i>		✓						✓				✓
<i>kapat-</i>		✓						✓				✓
<i>kapıl-</i>		✓						✓				✓
<i>kapkaç</i>	✓							✓				✓
<i>kapla-</i>		✓						✓				✓
<i>kaptan</i>		✓				✓				✓		
<i>kaptır-</i>		✓						✓				✓
<i>kara</i>		✓				✓				✓		
<i>kara-</i>	✓							✓				✓
<i>karaca</i>		✓				✓			✓			
<i>karaltı</i>		✓						✓				✓
<i>karı</i>		✓				✓			✓			
<i>karıl-</i>	✓							✓				✓
<i>karışma</i>	✓				✓						✓	
<i>kaside</i>		✓						✓		✓		
<i>kaş</i>		✓						✓		✓		
<i>kat-</i>		✓			✓					✓		
<i>katı</i>		✓				✓				✓		
<i>katık</i>		✓				✓				✓		
<i>katlama</i>		✓				✓				✓		
<i>kavak</i>			✓		✓				✓			
<i>kavra-</i>		✓						✓				✓
<i>kavur-</i>		✓				✓				✓		
<i>kavurga</i>				✓	✓							✓

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
kay	✓				✓				✓			
kay-	✓							✓				✓
kayır				✓	✓							✓
kayır-	✓				✓							
kayış		✓				✓				✓		
kaynak		✓			✓				✓			
kayser				✓		✓						✓
kaytar-		✓			✓				✓			
kaytarma	✓							✓				✓
kaza		✓						✓				✓
kazı	✓							✓				✓
keder		✓					✓			✓		
kek				✓	✓							✓
kel		✓				✓				✓		
kelle		✓				✓				✓		
kemer		✓				✓				✓		
kemlik		✓			✓					✓		
kerata		✓						✓				✓
kerem			✓			✓				✓		
kes-		✓				✓				✓		
kesat		✓				✓				✓		
kesici	✓							✓				✓
keskin		✓				✓				✓		
keskinles-				✓	✓							✓
keşif		✓				✓				✓		
kible		✓				✓				✓		
kıl		✓				✓				✓		
kılıç		✓				✓					✓	
kılık	✓							✓				✓
kın		✓				✓				✓		
kına		✓						✓				✓
kır		✓				✓				✓		
kıran				✓		✓						✓
kırgın		✓				✓				✓		
kırıl-		✓			✓				✓			
kırkayak		✓				✓				✓		
kıs-		✓				✓				✓		
kıstır-		✓						✓				✓
kıslak				✓	✓							✓
kıy-		✓						✓				✓
kıya	✓				✓					✓		
kıyafet		✓						✓				✓
kıyık	✓				✓				✓			
kıyıs	✓							✓				✓
kıyıs-	✓							✓				✓
kıyma		✓				✓					✓	
kıymet		✓					✓			✓		
kıymetli		✓					✓					✓
kızamık		✓					✓			✓		
kil		✓					✓			✓		
kiriş		✓				✓				✓		
küt	✓				✓	✓				✓		
kolan		✓						✓				✓
kor		✓			✓				✓			
koruk	✓							✓				✓
koş-		✓			✓					✓		
koşucu		✓						✓				✓
koşuk	✓							✓				✓

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>koşul-</i>	✓							✓				✓
<i>koy</i>	✓				✓					✓		
<i>kök</i>	✓				✓						✓	
<i>köz</i>	✓				✓					✓		
<i>kravat</i>	✓							✓				✓
<i>kul</i>										✓		
<i>kulak</i>		✓				✓						
<i>kumral</i>		✓						✓				✓
<i>kumru</i>		✓						✓				✓
<i>kur-</i>		✓				✓					✓	
<i>kurak</i>		✓			✓				✓			
<i>kurma</i>	✓							✓				✓
<i>kurna</i>		✓						✓				✓
<i>kursak</i>	✓							✓				✓
<i>kursaklı</i>	✓							✓				✓
<i>kurt</i>		✓				✓				✓		
<i>kurum</i>		✓						✓				✓
<i>kuyruk</i>		✓				✓				✓		
<i>küçük</i>		✓			✓				✓			
<i>kül</i>		✓				✓					✓	
<i>külce</i>		✓			✓				✓			
<i>külfet</i>		✓						✓				✓
<i>külfetli</i>		✓						✓				✓
<i>küpe</i>		✓						✓				✓
<i>kürek</i>		✓				✓				✓		
<i>kürsü</i>		✓				✓					✓	
<i>küs-</i>		✓						✓				✓
<i>laf</i>		✓				✓				✓		
<i>lazım</i>		✓				✓				✓		
<i>leva</i>	✓						✓		✓			
<i>levazım</i>	✓							✓				✓
<i>lif</i>		✓						✓				✓
<i>lira</i>		✓				✓					✓	
<i>lokum</i>	✓							✓				✓
<i>mabet</i>	✓							✓				✓
<i>madde</i>		✓				✓				✓		
<i>magazin</i>	✓				✓						✓	
<i>mal</i>		✓				✓				✓		
<i>mala</i>			✓		✓				✓			
<i>mali</i>	✓							✓				✓
<i>malik</i>		✓					✓			✓		
<i>mamur</i>		✓						✓				✓
<i>marifet</i>		✓						✓				✓
<i>marka</i>		✓				✓				✓		
<i>martaval</i>	✓							✓				✓
<i>mat</i>		✓				✓					✓	
<i>maya</i>		✓				✓				✓		
<i>mayıs-</i>	✓				✓					✓		
<i>mecmua</i>	✓				✓						✓	
<i>medar</i>	✓					✓				✓		
<i>mefkûre</i>	✓						✓		✓			
<i>merdane</i>		✓				✓				✓		
<i>merkez</i>		✓				✓				✓		
<i>mert</i>		✓				✓				✓		
<i>mertebe</i>		✓				✓				✓		
<i>mesguliyet</i>		✓						✓				✓
<i>metin</i>		✓			✓					✓		
<i>mevlut</i>	✓					✓			✓			

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>mey</i>				✓		✓						✓
<i>meyan</i>		✓				✓						✓
<i>meydan</i>		✓				✓						
<i>meyil</i>		✓				✓						
<i>meze</i>		✓			✓		✓			✓		
<i>milat</i>		✓				✓						
<i>mis</i>	✓							✓				✓
<i>mors</i>	✓				✓						✓	
<i>muhtar</i>		✓				✓						
<i>munis</i>		✓				✓						
<i>muvafık</i>		✓				✓						
<i>mülkiyet</i>	✓							✓				✓
<i>mümeyyiz</i>		✓						✓				✓
<i>münafık</i>		✓				✓				✓		
<i>mürekkep</i>		✓				✓					✓	
<i>müsait</i>	✓							✓				✓
<i>müşteri</i>		✓						✓				✓
<i>naçar</i>		✓						✓				✓
<i>nas</i>	✓							✓				✓
<i>nazlı</i>	✓								✓			
<i>necip</i>		✓								✓		
<i>nedim</i>		✓					✓			✓		
<i>nefis</i>		✓								✓		
<i>nişanlan-</i>				✓	✓							✓
<i>nizam</i>		✓				✓				✓		
<i>nokta</i>		✓				✓				✓		
<i>oba</i>	✓							✓				✓
<i>oda</i>		✓						✓				✓
<i>ok</i>		✓								✓		
<i>orak</i>		✓								✓		
<i>ot</i>		✓								✓		
<i>oturak</i>		✓						✓				✓
<i>oturuş</i>		✓									✓	
<i>oturuş-</i>	✓				✓						✓	
<i>oy</i>		✓								✓		
<i>oya</i>		✓						✓				✓
<i>öç</i>			✓								✓	
<i>öp-</i>		✓					✓				✓	
<i>örnek</i>		✓								✓		
<i>paça</i>		✓								✓		
<i>panel</i>	✓				✓				✓			
<i>papaz</i>		✓						✓				✓
<i>para</i>		✓			✓				✓			
<i>parça</i>		✓								✓		
<i>parla-</i>	✓								✓			
<i>pasta</i>	✓							✓				✓
<i>patla-</i>		✓						✓				✓
<i>peki</i>	✓							✓				✓
<i>pekis-</i>		✓						✓				✓
<i>pike</i>	✓							✓				✓
<i>pişik</i>				✓	✓							✓
<i>pivade</i>	✓								✓			
<i>post</i>		✓			✓				✓			
<i>puf</i>	✓								✓			
<i>pul</i>		✓							✓			
<i>pulla-</i>				✓	✓							✓
<i>rakı</i>	✓							✓				✓
<i>rampa</i>	✓							✓				✓

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2020, Yıl 8, Sayı: 23

Issn: 2147-8872

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>rast</i>		✓				✓				✓		
<i>rastla-</i>				✓	✓							✓
<i>resim</i>		✓				✓				✓		
<i>rota</i>	✓				✓						✓	
<i>roza</i>				✓	✓						✓	
<i>saban</i>		✓							✓			
<i>sabit</i>		✓				✓				✓		
<i>sac</i>		✓				✓				✓		
<i>sac-</i>		✓				✓				✓		
<i>sacsız</i>		✓					✓			✓		
<i>sade</i>		✓						✓				✓
<i>saf</i>		✓				✓				✓		
<i>sağ</i>		✓				✓				✓		
<i>sağır</i>		✓						✓				✓
<i>saka</i>	✓							✓				✓
<i>sal-</i>		✓				✓				✓		
<i>salık</i>	✓							✓				✓
<i>salta</i>		✓						✓				✓
<i>san</i>		✓			✓				✓			
<i>sandal</i>		✓				✓				✓		
<i>sanlı</i>		✓						✓				✓
<i>sarmaş-</i>	✓							✓				✓
<i>sav-</i>		✓						✓				✓
<i>savat</i>	✓				✓				✓			
<i>say</i>	✓				✓				✓			
<i>say-</i>		✓						✓				✓
<i>saya</i>	✓				✓						✓	
<i>saylav</i>	✓				✓						✓	
<i>saz</i>		✓				✓				✓		
<i>sefahat</i>		✓						✓				✓
<i>sefer</i>		✓				✓				✓		
<i>sel</i>		✓				✓				✓		
<i>selef</i>	✓						✓		✓			
<i>selika</i>		✓						✓				✓
<i>semer</i>		✓						✓				✓
<i>semere</i>		✓				✓				✓		
<i>sepet</i>		✓						✓				✓
<i>sepetlik</i>	✓							✓				✓
<i>sergi</i>		✓						✓				✓
<i>sert</i>		✓						✓				✓
<i>set</i>	✓							✓				✓
<i>sevda</i>			✓		✓				✓			
<i>seyir</i>		✓				✓				✓		
<i>sıkıştır-</i>		✓						✓				✓
<i>sırum</i>	✓							✓				✓
<i>sırlı</i>		✓				✓				✓		
<i>sırma</i>		✓						✓		✓		
<i>sihir</i>		✓						✓				✓
<i>sil-</i>		✓						✓				✓
<i>sim</i>				✓	✓							✓
<i>sinir</i>		✓						✓				✓
<i>siyah</i>				✓		✓						✓
<i>sok-</i>		✓				✓				✓		
<i>solak</i>	✓							✓				✓
<i>soluk</i>		✓						✓				✓
<i>som</i>		✓				✓			✓			
<i>son</i>		✓				✓				✓		
<i>sorguç</i>	✓							✓				✓

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
sözle-	✓			✓	✓				✓			✓
stent	✓											✓
sulh	✓						✓		✓			
suret		✓				✓				✓		
suvar-		✓						✓				✓
sür-		✓							✓			
sürt-	✓								✓			
süyek	✓				✓						✓	
süz-		✓				✓				✓		
süzme	✓				✓						✓	
şah		✓				✓			✓			
şaş-	✓					✓				✓		
şek		✓					✓			✓		
şişe		✓			✓				✓			
tabak		✓				✓				✓		
taç		✓				✓				✓		
tahkik		✓						✓				✓
takdir		✓				✓				✓		
tal	✓				✓						✓	
talas		✓						✓				✓
tansık	✓							✓				✓
tap-	✓				✓					✓		
tarif		✓					✓			✓		
tart	✓				✓						✓	
tart-	✓					✓				✓		
tartma	✓				✓				✓			
taslak	✓							✓				✓
tasma		✓				✓				✓		
taş		✓				✓				✓		
taşla-		✓						✓				✓
taşlan-	✓							✓				✓
tatlı		✓				✓				✓		
tav		✓						✓				✓
tavlı		✓						✓				✓
tayfa	✓							✓				✓
tayın	✓				✓				✓			
tayin		✓			✓				✓			
tayla-	✓					✓				✓		
taylak	✓					✓			✓			
tecavüz		✓						✓				✓
tedip		✓						✓				✓
telef		✓						✓				✓
teпки		✓						✓				✓
tepkili				✓	✓				✓			✓
ter	✓				✓		✓		✓			
terkip		✓			✓				✓			
tevabi	✓							✓				✓
tın-	✓							✓				✓
tırpan	✓							✓				✓
tik	✓				✓					✓		
tokat		✓			✓				✓			
ton	✓				✓					✓		
tor				✓	✓					✓		✓
toz		✓			✓				✓			
tren		✓						✓				✓
tutamak	✓							✓				✓
tutamaksız	✓							✓				✓
tutum	✓							✓				✓

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2020, Yıl 8, Sayı: 23

Issn: 2147-8872

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KISMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
tutun-	✓							✓				✓
tuzak		✓				✓				✓		
tümör				✓	✓							✓
tüne-				✓	✓							✓
tüt-		✓				✓				✓		
tüy-	✓							✓				✓
tüyme	✓				✓						✓	
uç-		✓				✓				✓		
uçkur		✓			✓				✓			
ulak		✓				✓					✓	
umman				✓	✓							✓
uslan-		✓						✓				✓
uşak				✓		✓						✓
uyut-	✓							✓				✓
uzan-		✓				✓					✓	
vahit		✓						✓			✓	
vasıl	✓							✓				✓
vazife		✓				✓				✓		
veba		✓				✓				✓		
vesvese	✓				✓						✓	
vezir		✓				✓					✓	
vız	✓				✓				✓			
vız vız	✓						✓		✓			
vira		✓						✓				✓
vurul-		✓				✓				✓		
yak-		✓				✓				✓		
yakala-		✓			✓				✓			
yaman		✓				✓				✓		
yarış-		✓	✓		✓				✓			
yarma		✓				✓				✓		
yasa-	✓							✓				✓
yaş		✓				✓				✓		
yaşar-	✓				✓						✓	
yaşlan-	✓				✓						✓	
yaşlık	✓										✓	
yat	✓				✓					✓		
yay-				✓		✓						✓
yayık				✓		✓						✓
yaz-		✓				✓				✓		
yazgı				✓	✓							✓
vel		✓				✓				✓		
yemiş		✓			✓				✓			
yemle-	✓				✓				✓			
yen		✓				✓					✓	
yepelek	✓							✓				✓
yet-		✓				✓				✓		
yetiş-		✓				✓					✓	
yezit	✓							✓				✓
viğ-				✓		✓						✓
yıktır-	✓							✓				✓
yılış-	✓							✓				✓
volak	✓					✓			✓			
voldas		✓			✓				✓			
yosun		✓						✓				✓
yönet-	✓							✓				✓
yumurtalık		✓						✓				✓
yut-		✓				✓						✓
yutum	✓				✓						✓	

TÜRKİYE TÜRKÇESİ	KIRIM TATAR TÜRKÇESİ				ÖZBEK TÜRKÇESİ				KIRIM TATAR TÜRKÇESİ / ÖZBEK TÜRKÇESİ			
	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ	TAM	KİSMİ	EŞDEĞER	TESPİT EDİLEMEDİ
<i>vüzles-</i>				✓		✓						✓
<i>zamandaş</i>	✓					✓			✓			
<i>zan</i>		✓						✓				✓
<i>zar</i>		✓			✓				✓			
<i>zarif</i>		✓				✓				✓		
<i>zefir</i>		✓						✓				✓
<i>zehirlen-</i>		✓				✓				✓		
<i>zembil</i>		✓			✓				✓			
<i>zakkımlan-</i>		✓						✓				✓
<i>zıpkın</i>	✓							✓				✓
<i>zifir</i>		✓						✓				✓
<i>zil</i>		✓				✓				✓		
<i>zillet</i>			✓			✓				✓		
<i>ziyaret</i>		✓				✓				✓		
<i>ziynet</i>		✓					✓			✓		
<i>zona</i>	✓				✓						✓	
<i>zor</i>		✓			✓				✓			

Tablo 1: Tespit Edilen Yalancı Eş Değerlerin Sınıflandırılması

6. Sonuç

Bu çalışmada üç farklı lehçe grubunun söz varlığı eş zamanlı olarak yalancı eş değerli sözcükler bakımından taranmıştır. Türkiye Türkçesi ve Kırım Tatar Türkçesi arasında 246 tam yalancı eş değerli sözcük ve 545 kısmi yalancı eş değerli sözcük tespit edilmiştir. Türkiye Türkçesi ve Özbek Türkçesi ile yapılan yalancı eş değerlik karşılaştırmalarında 17 sözcüğün Kırım Tatar Türkçesi ile Türkiye Türkçesinde denk olduğu, 50 sözcüğün ise Kırım Tatar Türkçesinde ses dizilişleri bakımından aynı olmadığı veya Kırım Tatar Türkçesinde bulunmadığı görülmüştür.

Türkiye Türkçesi ve Özbek Türkçesi yalancı eş değerli sözcükler bakımından taranırken 187 sözcüğün tam yalancı eş değerli, 337 sözcüğün ise kısmi yalancı eş değerli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Türkiye Türkçesi, Kırım Tatar Türkçesi ile yalancı eş değerliler bakımından değerlendirilirken de Özbek Türkçesinde 41 sözcüğün Türkiye Türkçesi ile kavram alanının aynı olduğu, 297 sözcüğün ise Özbek Türkçesinde ses dizilişleri bakımından aynı olmadığı veya Özbek Türkçesinde bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Üç lehçede tespit edilen sözcüklerden 129'u Kırım Tatar Türkçesi ve Özbek Türkçesi arasında yer alan tam yalancı eş değerlilerdendir. 306 sözcük ise kısmi yalancı eş değerli sözcüklerdendir. Kırım Tatar Türkçesi ve Özbek Türkçesi arasında eş değer olduğunu düşünülen 79 sözcük bulunmaktadır.

Yalancı eş değerli sözcüklerin hem dil öğreniminde/öğretiminde hem de lehçeler arası aktarmalarda olumsuzluklara neden olmaması için sözlüklerde küçük bir işaretle ya da renklendirme ile belirginleştirilmesinin; dil öğretmenliği yapacak kişilerin lisans veya lisansüstü eğitimlerinde yalancı eş değerler ile ilgili bilgilendirilmesinin faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Taranan Eserler ve Kısaltmaları

- KTRS : Useinov, S. (Red.) (2005). *Qırımtatarca- Rusça Luğat*. Simferopol: Ocaq Yayınları.
- KTRUS: UseinoV, S. (2008). *Qırımtatarca- Rusça- Ukraine Luğat*, Akmescit, Tezis Neşriyat Evi.
- ÖTKK : Yaman, E., Nizamiddin M. (1998). *Özbek Türkçesi – Türkiye Türkçesi ve Türkiye Türkçesi – Özbek Türkçesi Karşılıklar Kılavuzu*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ÖTS : Üşenmez E., Boltabayev S. (2016). Tuğlacı G., *Özbekçe- Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kültür Sanat Yay.
- RKKRS : Useinov, S. (2007). *Russko- Kırımskotatarskiy, Kırımskotatarsko- Russkiy Slovar*. Simferopol: Tezis Neşriyat Evi.
- TS : Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- UTİL : Mar’ufov, E. M. (1981), *O‘zbek Tilining İzohli Lug‘ati*. Moskva: Rus Tili Nashriyoti.

Kaynaklar

- Dominguez, P. J. ve Nerlich B. (2002). “False Friends: their origin and semantics in some selected languages”, *Journal of Pragmatics*, Vol: 34, s. 1833-1849.
- Ersoy, F. (2007). “Çuvaş Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler”, *Türkbilig*, Ankara, 2007/14, s. 60-68.
- Ertuğ, S. (2007). “Oğuz Grubu Türk Lehçelerindeki Hareket Fillerinde Yalancı Eş Değerlikler”, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun.
- Gül, E. (2011). *Özbek Türkçesi-Türkiye Türkçesi Yalancı Eş Değerli Kelimeler*, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun.
- İlker, A. (1999). “Lehçeden Lehçeye Aktarma Üzerine Bazı Düşünceler”, *III. Uluslararası Türk Dili Kurultayı*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 553-560.
- Karadoğan, A. (2004). *Türk Lehçeleri Arasında Aktarma Sorunları Türkmen Türkçesi-Türkiye Türkçesi Üzerine Bir İnceleme*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Kırıkkale,
- Kartalçık, V. (2012). “Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eş Değerler”, *Uluslararası III. Türkoloji Sempozyumu- Kırım Tatarlarının Dünü-Bugünü-Yarını* (15-17 Ekim Kırım).
- Mahmudov, N. (1994). “Ortak Kelimeler Ortak Anlamlar mı Demektir? Akraba Dilleri Öğrenmede Kelime Hazinesi Problemi”, *Dil Dergisi*, S. 17, s. 15- 19.
- Merhan, A. (2012). “Türkçe ve Özbekçe Eş Sesli Sözcük Karşılaştırması”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, TAED*, Erzurum, S. 47, s. 1- 6.
- Mussa, B. (2019). “Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde “Tuzak” Kelimeler”, *Türklük Bilimi Araştırmaları (TÜBAR)*, S. 46, Güz 2019, s. 89-101.
- Özeren, M. (2014). “Salar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğer Sözcükler”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S. 3/2, s. 111-127.
- Özeren, M. (2017). “О Ложных Эквивалентах Родственного Происхождения в Алтайском и Турецком Языках”, *Language and Literature - Yazık i Literatura - Dil ve Edebiyyat*, 4(104), 278-280.

- Özeren, M.- Abdieva, R (2018). “О Ложных Эквивалентах Родственного Происхождения в Кыргызском и Турецком Языках”, *Tanrı Dağlarının Anadolu'daki İlk Profesör Kızı GÜLZURA CUMAKUNOVA*, (Editör: ABDRASUL ISAKOV, GÜLDANA MURZAKULOVA), Bengü Yayınları, Ankara, 107-116.
- Özeren, M. (2019). “Ложные Эквиваленты / False Equivalents”, *Problems of Modern Science and Education*, 1(134), 75-78.
- Özkan, F. (1999). “Bugünkü Türk Lehçelerindeki İletişimi Zorlaştıran Kelimeler”, *III. Uluslararası Türk Dil Kurultayı* 1996, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 883-889.
- Resulov, A. (1995). “Akraba Diller ve Yalancı Eş Değerler Sorunu”, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C. 1995/II, S. 524, s. 916- 924.
- Rustemova, N. (2014). *Kırım Tatarcası ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eşdeğerler*, (Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Isparta.
- Sultanzade, V. (2010). “Yalancı Eş Değerlerin Azizliği: Bahtiyar Vahapzade'nin Eserlerinin Türkiye Türkçesine Aktarımı Üzerine”, *Erdem Dergisi, Bahtiyar Vahapzade Özel Sayısı*, S. 57, s.165-172.
- TS: Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uğurlu, M. (2000). “Türk Lehçeleri Arasında Aktarma Meseleleri ve ‘Abay Yolu’ Romanı”, *Bilig*, Ankara, S.15, s. 59-80.
- Uğurlu, M. (2002). “Kırgız ve Türkiye Türkçesi Arasında Bire Bir Kelime Eş Değerliği. “Camiyla” Romanındaki Meseleler Üzerine”, *Scholarly Depth and Accuracy. A Festschrift to Lars Johanson* (Yayımlayan: Nurettin Demir-Fikret Turan), Ankara, s. 389-401.
- Uğurlu, M. (2004). “Türk Lehçeleri Arasında Kelime Eş Değerliği”, *Bilig*, Ankara, S. 29, s. 29-40.
- KTRUS: Useinov, S. (2008). *Qırımatarca- Rusça- Ukraine Luğat*, Akmesic, Tezis Neşriyat Evi.
- RKKRS: Useinov, S. (2007). *Rusko- Krimkotatarskiy, Krimkotatarsko- Russkiy Slovar*. Simferopol: Tezis Neşriyat Evi.
- KTRS: Useinov, S. (Red.) (2005). *Qırımatarca- Rusça Luğat*. Simferopol: Ocaq Yayınları.
- ÖTS: Üşenmez E., Boltabayev S. (2016). Tuğlacı G., *Özbekçe- Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kültür Sanat Yay.
- ÖTKK: Yaman, E., Nizamiddin M. (1998). *Özbek Türkçesi – Türkiye Türkçesi ve Türkiye Türkçesi – Özbek Türkçesi Karşılıklar Kılavuzu*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yıldız, H. (2009). “Karay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değer Kelimeler”, *Gazi Türkiye Dergisi*, Ankara, , S. 5, Ankara, s. 611-569.